

ABD' DE YEREL YÖNETİMİN ANA HATLARI

Serkan ÇINARLI*

Özet

Bu çalışmada, A.B.D yerel yönetiminin yapısına ve temel sorunlarına dair Türk okuyucusuna genel bir fikir verilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, konuyla ilgili bir literatür taraması yapılmak suretiyle betimsel yöntem benimsenmiştir. Bu bağlamda, ilk önce Amerikan yerel yönetimlerinin anayasal statüleri hakkında bilgi verilmekte, daha sonra yerleşik yerel yönetim kurumları incelenmekte ve son olarak yerel yönetimlerin çağdaş sorunlarına değinilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, ABD

Main Lines of Local Governments in USA

Abstract

In this study, we aim to offer an overall report to the Turkish readers on the structure and basic problems of American local government. In this vein, we use a descriptive approach by a literature survey on the issue. In this context, we first give account about the constitutional statute of the local government. Then we go on to study the established pattern of the structures of the local government. Finally we will mention contemporary problems of the local governments.

Key Words: Local Governments, USA

GİRİŞ

Farklı ülkelerde toplumsal düzenin sağlanması temel kamusal faaliyetlerin örgütlenmesi ve sunulması kısaca devlet örgütlenmesi, merkezden yönetim ve yerinden yönetim (adem-i merkeziyet) karşıtlıkları çerçevesinde incelenmektedir. Bunlardan ilki idari ve siyasi yapılanmanın tek merkezde, ikincisi ise coğrafi ve kurumsal açıdan farklı birimlerden oluşmasına işaret etmektedir. Yerinden yönetim kavramı, siyasal ve idari olmak üzere iki açıdan düşünülebilir. İdari yerinden yönetimde yasama ve yargı yetkileri merkezi yönetime ait olmakla birlikte, kimi devlet fonksiyonları çeşitli özerk organ ve bölgeler tarafından yerine getirilmektedir (Falay ve Varcan, 2007: 17-18; Lijphart, 1999:186-189). Yerinden yönetim, "yasalar uyarınca oluşturulmuş yönetim organlarının, yine yasaların belirlediği, ya da özeğe(merkeze) bırakılmış olanlardan başka işlevleri görebilmeleri için, tüzel, siyasal ve akçal(mali) bir takım yetkilerle

* Yrd. Doç. Dr. İzmir Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, İzmir

donatılmalarıdır” (Keleş,1998:17) Burada “devlet, ülke ve vatandaş yararları açısından, bir kısım hizmetlerin özerk bazı kuruluşlar tarafından yerine getirilmesine rıza göstermektedir” (Tortop, 1991: 11).

Siyasal yerinden yönetimde ise yasama, yürütme ve yargı güç ve yetkileri tek bir merkeze ait olmayıp farklı bölgeler tarafından yürütülmektedir. Siyasi yerinden yönetim “daha çok federal devletlerde, anayasalarca, ulusal kimliğe sahip olmayan yerel birimlere tanınmış olan özerk ya da yarı özerk statüye dayanan yönetim biçimidir.”(Keleş, 1998 :83) Siyasal açıdan veya anayasa hukuku açısından, düşünüldüğünde çağdaş devletler, üniter ve federal devlet olmak üzere iki ana başlık altında incelenmektedir. Bundan başka bölgesel devlet veya yarı-federal devlet gibi her iki türe de uymayan ara çözümler de mevcuttur (Lijphart,1999, s.189; Teziç, 2001, s. 125).

Üniter devletler, “Üniter devlet, devletin ülke, millet ve egemenlik unsurları, keza yasama, yürütme ve yargı organları bakımından teklik özelliği gösteren devlet şeklidir” Bu tanıma göre üniter devletlerde hem devletin unsurlarında hem de devletin organ ve yetkilerinde teklik söz konusudur. (Gözler, 2010, s.184-185) Üniter devletler, egemenliğin, ulusun ve ülkenin tekliği ve bölünmezliği ilkesine dayanırlar. (Nalbant, 66-68) Üniter devletlerde yerel yönetimlerin varlık ve yetkileri, idarenin bütünlüğü ve kanuniliği ilkeleri çerçevesinde, merkezi iktidarın rızasına, yani kanuna dayanır. (Nalbant, 213-217; Tortop, 10-11)

Federal devlet, “uluslararası kişiliğe sahip olan bir merkezi devlet (federal devlet) ile uluslararası kişiliğe sahip olmayan bölgesel devletlerin (federe devletlerin) aralarında güvenceli bir yetki paylaşımı yaparak oluşturdukları devletler topluluğudur.”(Gözler, 2010, s. 193; Lijphart,1999, s. 186) Federal devletin ayırıcı özelliği, federal devlet ile federe devletler arasındaki yetki bölüşümünün güvenceli bir şekilde, yazılı ve katı bir anayasa ile gerçekleştirilmesidir. Bundan başka bu güvencenin gerçek anlamda var olabilmesi bu anayasanın değiştirilmesinde federe devletlerin onaylarının alınması zorunluluğunun bulunmasına dayanmaktadır. Yine çift meclis sistemi ve federal bir yüksek mahkemenin varlığı federal bir anayasadaki yetki paylaşımının pratikte uygulanmasını sağlayan kurumsal önlemler niteliğinde federal sistemlerin olmazsa olmaz koşullarıdır. (Uygun, 146-179, 251-279)

ABD, modern federalizmin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Burada eyaletler ve Federal Birlik ayrı ayrı ‘egemen’ kabul edilir. (Hague, Harrrop ve Breslin, 1992: 271; Lapidoth, 1992:325) Federal hükümet ile eyaletler arasındaki yetki paylaşımı; federal yönetim ve eyaletlerin münhasır yetki alanları ile federal yönetim ve eyaletlerin ortaklaşa kullandıkları yetkiler olmak üzere üç ayrı grupta incelenir. Federal yönetim, para basma, dış ticareti düzenleme, askeri kuvvetlerin idaresi ve Federal Yüksek Mahkeme yoluyla Federal Anayasanın gözetilmesi gibi görevlerden sorumludur. Federal ve eyalet yönetimlerinin ise mahkemeler kurmak, kimi konularda vergi

toplamak gibi yetkileri vardır. Eyaletler, kamu düzeni ve güvenliği korumak, eyalet sınırları içerisinde ticareti düzenlemek, eyalet seçimlerini gerçekleştirmek ruhsat vermek gibi alanlardan sorumludur. Konumuz itibarı ile altını çizmek gerekirse, yerel yönetim örgütlerinin kurulması da eyaletlerin tek başlarına kullandıkları yetkiler arasında sayılmaktadır (Çam, 2000: 96-97).

A.B.D.'de yerel yönetimler genel kural itibarı ile eyalet yasaları uyarınca oluşturulur. Aşağıda ayrıntısıyla inceleneceği gibi tipik olarak her bir eyalette, iller (county) ve bunların altında alt yönetim birimleri kurulmuştur. ABD yerel yönetim yapısı oldukça karmaşık bir yapı arz etmektedir. Yerel yönetim yapıları, büyüklükleri, yetkileri ve mali özerklileri açısından “devasa” farklılıklar göstermekte ve bu durum ABD genelini kapsayacak genel bir çerçevenin çizilmesini zorlaştırmaktadır (Briffault, 1990:2).

Dye, yerel idarelerin iki farklı boyutunu tespit etmektedir. Bunlardan ‘hizmet’ boyutu, kamu hizmetlerinin sağlanmasına, ‘siyasi’ boyut ise toplumsal çatışmaların çözüme ulaştırılmasına işaret etmektedir. Tahmin edilebileceği gibi yerel idarelerin bu iki boyutu birbiri ile sürekli bir etkileşim halindedir. Ekonomik, etnik, dinsel ve kültürel, sosyolojik açıdan oldukça kozmopolit bir yapı oluşturan Amerikan toplumunda, toplumsal fay hatlarındaki derin bölünmeler, en çok kamu hizmetlerinin sunulduğu ve ortak toplumsal yaşantıya ilişkin gündelik kararların alındığı yerel yönetimler alanında yoğunlukla hissedilmektedir. Toplumsal farklılıkların yerel politikadaki hissedilme şiddeti, yerleşim yerinin büyüklüğü, kozmopolit veya homojen bir yapıda olması ile siyasi katılımın yoğunluğu olmak üzere üç değişkene bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir (Dye, 1991:259).

Bu çalışmada, konuyla ilgili bir literatür taraması yapılmak suretiyle, ABD yerel yönetim yapısının hukuki ve kurumsal açıdan genel bir çerçevenin çizilmesi amaçlanmaktadır. ABD yerel yönetim yapısının betimlendiği bu çalışmanın Türkiye’de de zaman zaman gündemde olan yerel yönetim reformu tartışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

I. YEREL YÖNETİMLERİN ANAYASAL VE YASAL STATÜLERİ: DİLLON KURALI

ABD Anayasası, yerel yönetimlere dair düzenleme yetkisinin eyaletlere ait olduğunu belirtmekle yetinmekte bunun dışında yerel yönetimlerle ilgili olarak esasa veya usule dair herhangi bir düzenleme içermemektedir. Bir eyaletin her hangi bir yerel yönetim örgütü kurma zorunluluğu dahi yoktur. ABD Federal Anayasasının 10. değişikliği uyarınca, yerel yönetimler gerek kuruluşları, gerekse yetkileri açısından bütünüyle eyaletlerin yetki alanına girmektedir. Eyaletler yerel yönetim sistemlerini diledikleri gibi düzenlemekte özgürdürler. Yerel yönetimler, ‘eyaletlerin çocukları’ şeklinde tanımlanmaktadır. Washington D.C dışındaki tüm yerel yönetimler eyalet

kanunları tarafından kurulur ve kaldırılabilir. Bundan başka, eyaletler, yerel yönetimlerin statüsünü (eyalet) anayasa meselesi haline getirebileceği gibi konuyu olağan kanunlarla düzenlemekte de serbesttir (Lorch, 1992:226-230; Wood, 2010:2). Yerel yönetimler ile eyalet makamları arasındaki ilişkilerde yetki paylaşımı, Lijphart'ın federal sistemlerde yerel yönetimlerin de adem-i merkezîyetçi bir şekilde örgütlendiği şeklindeki önermesini çürütmektedir. (Lijphart, 1999: 189) Açıkça ifade etmek gerekirse, ABD federal hükümeti ile eyaletler arasında var olan çifte egemenlik olgusu, eyaletler ve yerel yönetimleri arasındaki ilişkide geçerli değildir. Eyaletlerin yerel yönetimler üstünde mutlak bir üstünlüğü vardır. “Dillon Kuralı” ilkesine göre, yerel yönetimlerin varlıkları, yapıları ve yetkileri tamamıyla bağlı oldukları eyaletlerin yasa koyucusu tarafından tayin edilir. Bu hukuki yapının sonucunda eyaletlerin en azından teorik olarak, yerel yönetimlerin aldıkları kararlar üzerinde de sınırsız bir kontrol ve denetim yetkileri vardır (Bowman ve Kearney, 2008: 314; Salvino, 2008: 12)

Öte yandan uygulamada bir çok eyalet, temel tercihlerin belirlenmesi noktasında yerel yönetimlerin aldıkları kararlara karşı idari veya yargısal açıdan vesayet denetimi uygulama noktasında oldukça isteksiz davranmaktadır. Hiç şüphesiz bu noktada çeşitli siyasi dengelerin korunması kaygısı belirleyici olmaktadır. Bu bağlamda yerel idarelerin ciddi ölçüde mali özerkliği, politika belirleme ve düzenleyici işlem yapma özgürlüğü vardır. Bundan başka, eyalet mahkemeleri de eyaletlerin, yerel yönetimlerin yetkilerini, günlük siyasi çekişmelerden dolayı, keyfî bir şekilde değiştirmeleri, “eşitlik”, “bireysel özgürlükler” ve “siyasal sorumluluk” gibi geniş yorumlamaya açık hukuki dayanaklara dayanarak, etkin bir şekilde denetlemektedir (Briffault, 1990: 112).

Yerel yönetimler mali kaynaklarını genellikle mülkiyet ve emlak vergisinden karşılarlar.(Duran, 1997: 69) Ancak II. Dünya savaşından itibaren eyaletler, yerel yönetimlere, eğitim, sosyal yardım ve otoyol yapımı gibi alanlarda mali yardım yapmaya başlamışlardır. Bundan başka, Federal Hükümet de yerel yönetimlere katkıda bulunabilmektedir. Yerel yönetimlerin genel eğilimi, federal hükümetin mali yardımlarını eyalet kanalıyla değil doğrudan edinmek yönündedir (Lorch, 1992:228). Yerel yönetimlerin federal ve eyaletlerden gelen mali yardımlara olan bağımlılığı günümüzde oldukça artmış konumdadır. 2011 yılı itibarı ile yerel yönetimlerin gelirlerinin üçte biri federal ve eyaletlerin yaptığı katkıdan karşılanmaktadır.(Farmer, 2011: 63)

II. YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ

Eyaletler, county ve onların altında kurulan kasaba (township) ve köy gibi (village) gibi daha küçük yönetim birimlerine bölünürler. County’ler yerel yönetim türleri arasında en geniş coğrafi alanı kapsamaya dolayısıyla Türkiye’deki ‘il’in karşılığı olarak düşünülebilir. Ne var ki diğer bir çok özelliği dikkate alındığında county’nin il

olarak adlandırılması yanlış anlamalara sebep olabilir. Bu nedenden ötürü bu konudaki Türkçe kaynaklara bakıldığında bu kavramın Türkçe'ye çevirisinin yapılmaksızın aynen kullanıldığı gözlenmektedir.(Türker, 463; Ulusoy ve Akdemir, 124; Nadaroğlu, 126; Öte yandan Odabaş (1997: 65) “Eyalet Bölgesi” kavramını tercih etmektedir.) Biz de bu eğilime uyarak çalışmanın geri kalan bölümünde ‘county’ terimini kullanacağız. County’ler kasaba (township) ve köy gibi (village) gibi daha küçük yönetim birimlerine bölünürler. Kasaba yönetimlerini ifade etmek için çeşitli eyaletlerde *town*, *township*, *plantation* ve *location* kavramlarına başvurulmaktadır.(Türker, 463) Bundan başka county’ler ile aynı düzeyde bulunan kent-belediye (city-municipality) yönetimleri bulunmaktadır. Son olarak, Özel Amaçlı İlçe Yönetimlerinden bahsetmek gerekir (ÖAİY). ÖAİY’ler, “belirlenmiş bir amacı gerçekleştirmek ya da hizmeti yürütmek üzere kurulan yerel yönetimlerdir”.(Türker, 464) Bu birimler aşağıda ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

Bu farklı birimler arasındaki görev dağılımı, eyaletten eyalete değişmektedir ve birimlerin konum ve yetki paylaşımları bağlamında bir genellemede bulunmak zordur. Ancak yine de yönetim birimlerinin ortak özellikleri şu şekilde belirlenebilir: County’ler aşağıda ayrıntısı ile incelenecek olan kent yaşamına dair bir çok hizmeti yerine getirir. Kasaba ve köyler ise alt birimler olarak county’lerin daha küçük yerleşim birimlerine ayrılması suretiyle kurulur ve hizmetlerinin yerel düzeyde sağlayıcısı konumundadır.

Belediyeler ise belirli bir bölgede yaşayan insanların bağlı oldukları eyaletten dilekçe ile başvurmaları sonucunda kurulan tüzel kişiliklerdir. İller ile kent-belediye yönetimleri arasında bir altlık-üstlük ilişkisi olmayıp, her iki grup yönetim birimi aynı düzeyde faaliyet gösterebilir. İller eyaletlerin inisiyatifi ile kurulmasına karşılık kent yönetimleri, yerel ihtiyaçlar doğrultusunda vatandaşların isteği üzerine oluşturulur. Yetki açısından bir çok kent yönetimi, il ile aynı işleri yapar. Bir çok yerde de aynı yerleşim alanında benzer yetkilere sahip il ve kent yönetimlerinin bulunması sık karşılaşılan bir durumdur. 19.000 civarında kent yönetimi içerisinde, nüfus açısından en büyüklere New-York, Chicago ve Los Angeles olarak örnek gösterilebilir (Dye, 1991: 268-273; Lorch, 1992:260).

Yukarıdaki yönetim birimlerine ek olarak New England Kasabalarından bahsetmek gerekir (New England Towns). Adı geçen yerleşim birimleri, Maine, Massachussets, New Hampshire, Vermont, Rhode Island ve Connecticut eyaletlerinde bulunan idari birimlerdir ve 17.yüzyıldan beri geleneksel yönetim birimi olarak yönetimde aktif rol oynarlar. Diğer eyaletlerde il, kasaba ve belediyelerin yaptığı bir çok işi buralarda bu kasabalar yerine getirmektedir. New England Eyaletleri olarak adlandırılan bu eyaletlerde, nüfus itibarı ile az sayıda kişilerden meydana gelen kasaba yönetimlerinde günlük siyasi kararlar, “Kasaba Toplantıları” (*Town Meeting*) adı verilen, kasaba

halkının belirli bir yerde toplanarak karar aldığı, doğrudan demokrasi yöntemi ile alınmaktadır (Cronin, 1989: 41).

Yukarıda geçen yönetim birimlerine ek olarak, coğrafi bakımdan birbirine yakın olan farklı il veya belediyelerin yapısal ve *de facto* bütünleşmesi sonucunda, metropol alanlar meydana gelmiştir. ABD İdare ve Bütçe Dairesi (Office of Management and Budget) *metropolitan* ve *mikropolitan* olmak üzere iki tip yerleşim birimi tarif etmektedir. Metro-alanlar, kent merkezindeki nüfusu 50.000 ve daha fazla olan alanları, mikro-alanlar ise, kent merkezindeki nüfusu 10.000-50.000 arasında olan alanları ifade etmek için kullanılmaktadır. Her iki tür yerleşim alanı, kent merkezi ile sosyo-ekonomik açıdan bir şekilde bütünleşmiş olan banliyölerin (suburbs) birleşmesi sonucu oluşmaktadır. Ayrıca gerek merkez gerekse banliyöler, yönetim birimi açısından kendi il yönetimlerine sahiptirler. (<http://www.census.gov/population/www/metroareas/aboutmetro.html> E.T:01.05.2010)

Görüldüğü gibi ABD yerel yönetim sistemi gerek coğrafi gerekse yetkiler bakımından üstü üste gelen, çakışan farklı yönetim birimlerinden meydana gelmektedir. Bu durum-özellikle metropol alanlar bağlamında idarenin örgütlenmesi ve yetki paylaşımı noktasında gerek uygulayıcılar gerekse vatandaşlar nezdinde kafa karışıklığı yaratmakta bazen de kent yönetiminin ve kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Bu bağlamda, çözüm önerisi olarak öne sürülen önlemlerin başında, belirli bir metropol alanındaki farklı yönetim birimlerini tek çatı altında birleştirilmesi ön plana çıkmaktadır. Uygulamada en çok gözlenen ve başarıyla uygulanan yöntem, büyük şehirlerde kent-belediye ile county yönetimlerinin birleştirilmesi şeklindedir. Bu şekilde, güvenlik, temizlik, bayındırlık, kanalizasyon ve bunların gerçekleştirilmesi için vergilerin toplanması gibi alanlarda etkin bir idari sistem kurulması başarılabilmıştır (Berman, 1997:222).

Bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde, en yaygın bulunan county yönetimleri ve taşıdıkları önem ve diğer yönetim birimlerinden ayrılan özellikleri nedeniyle Özel Amaçlı İlçe Yönetimleri ayrıntılı olarak incelenecektir.

A. COUNTY

Eyaletler, "*county*" adlı yönetim birimlerine bölünürler. İstisnai olarak aynı yönetim birimine denk gelecek bir şekilde Louisiana'da iller "*parish*" olarak adlandırılırken Alaska'da "*borough*" ifadesi kullanılmaktadır. County'ler, eyaletlerin bir alt yönetim birimi olarak, anayasa veya yasalar uyarınca kurulur ve kapladıkları alanın genel idaresinden sorumludurlar. Bu birimler coğrafi büyüklükleri ve nüfusları açısından çok büyük farklılıklar gösterirler. County yönetimi İngiltere'de bin yıl öncesine kadar uzanmaktadır. İngiltere'deki muadilleri, hem merkezi hükümetin yerel düzeydeki idari örgütlenmesini hem de yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan ikili bir görev görmekteydi. Bu yapı, Amerika'ya ilk gelen yerleşimciler tarafından

benimsenmiş ve bu şekilde Amerikan county yönetiminin ilk tohumları atılmıştır. Bir çok eyalette, I. Dünya Savaşından sonra meydana gelen nüfus artışı ve yerleşim yerlerinin merkezden banliyölere doğru genişlemesi karşısında, yerel yönetimlerin yapı ve idari rollerini güçlendiren reformlar gerçekleştirilmiştir. Bu gelişmeler II Dünya Savaşından sonra hız kazanan kentleşmenin de ilk aşamalarını teşkil etmiştir. Bu süreçte county yönetimlerinin yapılarında köklü değişiklikler meydana gelmiştir. County yönetimleri yerel halka karşı siyasi açıdan sorumlu hale gelmiş, gelirleri artmış ve eyalet merkezlerine karşı daha özerk konum kazanmışlardır (<http://www.naco.org/Counties/Pages/Overview.aspx>, E.T.:01.05.2010).

Yukarıda belirtildiği gibi, eyaletler ile county'ler arasındaki yetki paylaşımı, üniter devlet görüntüsünü andırmaktadır. Bu bağlamda, county'ler, eyaletlerin taşra örgütlenmesi şeklinde kurulurlar ve temel amaçları eyalet kanunlarının yerel düzeyde uygulanması ve eyalet politikasının idaresidir. County-eyalet ilişkisinde ön görülen bu bağımlı yapıya rağmen uygulamada, county'lerin idari örgütlenmesinde tam bir karmaşa gözlenmektedir. Buralarda kamu görevlilerinin çoğunluğu seçmenler tarafından seçilir ve bu organ veya makamlar arasında eşgüdümü sağlayacak sağlıklı bir mekanizma olmadığı gibi, söz konusu kamu görevlilerini idari açıdan denetleyecek bir üstleri bulunmamaktadır. Bu nedenle idari yapının 'kendi küçük yarı özerk hükümetlerine sahip olan seçilmiş çarlardan' oluştuğu benzetmesi yapılmaktadır (Lorch, 1992:231-233).

County'lerin mali kaynakları, eyalet anayasa ve yasaları tarafından düzenlenmektedir ve bu doğrultuda county'ler, öz kaynaklarını yaratmak için çeşitli konularda vergilendirme yetkisine sahiptir. Bu alanda ilk başta mülkiyet vergisi gelmektedir. Eyaletlerin yaklaşık yarısında, county'lere satış vergisi salma yetkisi verilmekte, buna karşın eyalet düzeyinde satış vergisi bulunan bir çok eyalet bu yetkiyi county'lere tanımamaktadır. Tüm bu veriler yanında county'lerin gelirlerinin çoğunu kendi kaynaklarından karşılamakta olduğunu belirtmek gerekir. Bu doğrultuda ABD Nüfus Sayımı Bürosu tarafından 2007 yılında gerçekleştirilen bir araştırmaya göre county, gelirlerinin sadece % 3'ü federal hükümetten, % 33'ü eyaletler tarafından ve % 61'lik kısmı ise öz kaynaklardan gelmektedir. (<http://www.naco.org/Counties/Pages/Overview.aspx>, E.T.:01.05.2010).

1. County Yönetiminin Organları

County yönetimi çerçevesinde genel olarak karşılaşılan yetkili organ ve kişiler şu şekilde listelenebilir (Lorch, 1992:235-242):

Yazman (county clerk), bulunduğu county'nin yazı kayıt işlerine bakar ve county yönetim kurulunun yazmanı olarak görev yapar. Bundan başka seçimlerde seçmen listesini hazırlamak, seçimleri yürütmek, doğum, ölüm, evlilik ve boşanma kayıtlarını tutmak da yazmanın görevleri arasındadır.

Haznedar (county treasurer), vergi toplama county'nin mali kaynaklarını koruma ve gerektiği zaman county adına harcamaların yerine getirilmesi işlerini yürütür.

Denetçi (veya saymanı-county auditor), county haznedarının ve diğer kamu görevlilerinin county mali kaynaklarını usule ve kanunlara uygun bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını denetler.

Şerif, polis gücünün başıdır. Eyalet kanunlarının county bazındaki uygulayıcısıdır. Bundan başka county hapishanesinin de idaresini yürütür.

Başsavcı; (Prosecuting Attorney) Başsavcının temel görevi adından da anlaşılabilir gibi savcılıktır, yani suçlulara ilişkin ceza soruşturması yürüterek yargı önüne çıkarmaktır. Bundan başka, savcı county'nin hukuk müşavirliği görevini yürütür.

Yönetim kurulu (county board) ve diğer kamu görevlilerine görevleri ile ilgili hukuki danışmanlık görevini yürütür ve county tüzel kişiliğine karşı bir konuda dava açıldığı zaman county'nin avukatlığı görevini yapar.

Adli tıp uzmanı (County Coroner); şüpheli ölümleri araştırır. Mantık gereği, bu konumda görev yapabilmek için tıp ve/veya hukuk eğitimi almış olmak gerekirken uygulamada bir çok county'de adli tıp uzmanı sıfatıyla görev yapan kişiler bu şartları taşımamaktadır. Bu nedenle bu dairenin kaldırılıp, söz konusu görevin başsavcılık bünyesine kurulacak daha profesyonel bir organa verilmesi düşünülmektedir.

Yönetim Kurulu (county board) (YK): Yukarıda bahsi geçen görevliler üzerinde doğrudan bir denetim yetkileri olmamakla beraber YK'ler, county yönetiminde önemli bir konuma sahiptirler. YK'lerin birincil görevi denetim yetkisidir. Kendi atadıkları kamu görevlilerini 'doğrudan', seçimle gelen görevlileri ise 'dolaylı yollarla' denetleme işlevini görürler. Bundan başka YK'lerin bar, lokanta, dans klüpleri gibi umuma açık yerlerin açılabilmesi için gerekli olan ruhsatları verme yetkisi vardır. Ayrıca, yukarıda bahsi geçen kamu görevlileri tarihsel sürecin bir ürünü olarak yerel birimlerin ihtiyaçlarının görüldüğü geleneksel organlardır. Bununla bağlantılı olarak, ne zaman çağdaş yönetimin gerekliliklerinden dolayı yeni bir idari görev alanı oluşturulsa bu görev YK'nın doğrudan yetkisi altına girmektedir. Şehir planlamacılığı bu hususta bir örnek olarak gösterilebilir. Bu nedenle, county yönetim kurulları, şehirleşmiş bölgelerde daha etkin konumdadır. Çünkü büyük şehirlerde, kütüphaneler, park ve dinlenme alanları, havaalanları gibi hizmetler doğrudan YK'ler tarafından yürütülür. Seçilmiş kamu görevlileri üzerindeki etkilerine gelince, county bütçesini hazırlama yetkisi YK'nın elindedir. Her bir idari alana ve kamu görevlisine tahsis edilecek parayı YK belirler.

2. County Tarafından Görülen Hizmetler

Sağlık ve Sosyal Hizmetler: County çevresinde hastalıkların engellenmesi county'nin en önemli görevleri arasında gelmektedir. Bunun için doğum, ölüm ve ortaya çıkan hastalıkların sayılabilmesi için istatistiki verilerin toplanması, county sağlık müdürlüklerinin en önemli görevlerinden birisini teşkil etmektedir. Bundan başka, umuma açık havuz, lokanta mandıra gibi tesislerin sağlık denetimlerinin yapılması adı geçen departmanın görevleri arasındadır. County'ler hastane veya bir özel hastanede herhangi bir koğuşun işletmesini de doğrudan yürütmektedir. Sosyal hizmetler, ülke düzeyinde düşünüldüğü zaman, federal destek ile yerel kaynakların koordinasyon halinde kullanıldığı bir 'hükümetler arası' işbirliği yöntemiyle yürütülmektedir. Bu çerçevede, bakıma muhtaç olan 65 yaş üstü yaşlılar, görme özürlüler, çalışamayacak derecede engelli olan kişiler, terk veya ölüm gibi nedenlerden ötürü kimsesiz kalmış çocuklar county'lerde sosyal hizmetlerden faydalanan kesimi teşkil etmektedir (Lorch, 1992:245).

Şehir Planlamacılığı: Şehir planlamacılığı olgusu, belirli bir toplumdaki farklı gruplar arasındaki çeşitli çıkar çatışmaları ile doğrudan ilgilidir. Bu kamusal boyutu ile planlamacılık, ekonomik, sosyolojik, dini ve etnik açıdan büyük çeşitliliğe sahip toplumsal açıdan oldukça dinamik olan yaşam kalitesinin yükseltilmesi noktasında hayati önem taşımaktadır (Burayidi, 2000). Kapitalizmin kalesi olan ve piyasa güçlerinin zaman zaman siyasi tercihlerde çevre ve halk sağlığının önüne geçtiği ABD'de, bir çok büyük şehir, hava ve su kirliliği doğal alanların bozulması, aşırı nüfus artışı ve çarpık yapılaşma sorunu ile karşı karşıyadır.

Şehir planlamacılığı bir county'de yetki sınırları içindeki fiziksel büyüme ve gelişimi ifade ettiği gibi sosyal gelişim ve değişim olgusunu da içermektedir. Başka bir deyişle, bir county'nin belirli mahallelerinin üretim, eğitim, eğlence ve yerleşime açılması o yerlerin sosyal yapısında da önemli değişikliklere yol açacaktır. Bu bağlamda her county'nin uzun ve kısa vadedeki fiziksel yapılanmasını ön gören bir master planı (comprehensive plan) bulunmaktadır. Bu planın yapılması ve güncellenmesi, Yönetim Kurulu bünyesinde oluşturulan planlama bölümü ve planlama komisyonu tarafından gerçekleştirilir (Lorch, 1992:246).

İmar Planı (Zoning): İmar planları şehir planlamacılığında temelini ve master planın uygulamasının hukuki dayanağını teşkil etmektedir. İmar nizamnamesi, (Zoning Ordinance), hangi bölgelerin ne tür kullanıma açılacağını ön gören bir haritadan ibaret olan düzenleyici işlemlerdir (Lorch, 1992:247). Bu belgelerde, belirli bölgelerdeki arazilerin, müstakil, yarı-müstakil evler apartmanlar, ticari işletmeler ve fabrikalar gibi inşaatların nerelerde kurulabileceği belirtilir.

Ostrow, (2008: 717-722) yargı organlarının imar planlarına karşı, geleneksel bir şekilde, denetlemekten kaçınma eğilimi sergilemekte olduğunu belirtmekte ve çağdaş imar rejiminin, oldukça 'keyfi' 'yolsuz' bir işleyiş sergilediğini ileri

sürmektedir. İçerik itibarı ile ekonomik yaşamı ilgilendiren imar planlarına ilişkin, objektif ve genel olarak uygulanabilecek standartlara sahip kurallardan bahsetmek mümkün değildir. Bu da yetkililere sınırsız bir takdir hakkı vermekte ve bazen de uygulamada çeşitli azınlıkların ayrımcılığa uğramalarına yol açmaktadır.

Amerikan yargı sisteminde imar düzenlemeleri anayasaya uygunluk karinesinden yararlanırlar. Bu karinenin sonucu olarak bir imar düzenlemesinin anayasaya aykırı olduğunun ispat yükümlülüğü iddia edene ait olmaktadır ve bunun için ilgili imar mevzuatının çok açık bir şekilde mantığa aykırı olması gerekmektedir. A.B.D Yüksek Mahkemesinin vermiş olduğu *Euclid* kararında bir imar planının anayasaya aykırı kabul edilebilmesi için “aleni bir şekilde keyfi ve mantıksız olması ve kamu sağlığı, güvenliği ve ahlaki veya genel esenliğine aykırı olması” şartını aramıştır. Konuyla ilgili yargısal çekince, bu karara bağlı olarak gelişmiştir. Bu bağlamda, henüz uygulanmamış olan bir imar mevzuatının anayasaya aykırılığının ispatı neredeyse imkansız hale gelmekte ve ancak uygulamada belirli bir grubun anayasal haklarının ihlal edilmiş olması şartı aranmaktadır (Ostrow, 2008: 721-729). İmar planlarının yangınların önlenmesi ve inşaat standartlarının belirlenmesinin ile sınırlandırıldığı on dokuzuncu yüzyılda bu durum kabul edilebilir olmasına rağmen sürekli büyüyen kentler ve heterojen bir toplumdaki farklı grupların çıkar çatışmaları karşısında keyfi imar planı uygulamalarının çok adaletsiz sonuçlar doğurabileceği rahatlıkla ileri sürülebilmektedir.

Gerçekten de nüfusun az olduğu ve görece olarak homojen bir toplumda makul kabul edilmiş olan ve ilk başlarda, yangın önlenmesi ve inşaat standartları gibi sınırlı konularla ilgili olan imar planları, 19 yy sonlarından itibaren bir kentin emlak piyasasını ve yerleşimini derinden etkileyen önemli bir silaha dönüşmüştür. Bu sürecin şekillenmesi, yerleşim yerlerinin ticari ve sanayi bölgelerinden ayrılması, mülkiyet değerlerinin korunması ve yerleşim yerlerinin imar açısından istikrarlı bir yapıya büründürülmesi amaçları doğrultusunda gerçekleşmiştir. Aslında, bu süreçte de ilk başlarda, imar planlarının hukuka uygun olacağı karinesi, mastır planları ile kentsel gelişim için uzun vadeli “tüm meseleyi bir seferde halledebilecek akılcı” tercihler yapılacağı önermesine dayanmaktaydı. Ne var ki, bu uygulama, yerini geri kalmış mekanların sorunlarına geçici çözümler üretmeye yönelik olan kısa vadeli gündelik imar planlarına yerini bırakmıştır. Bundan başka imar planlarını hazırlayanların kent gelişimi ile ilgili eğitim ve tecrübesi de bulunmamaktadır. Bundan başka yerel yönetimin doğası gereği dar çıkar gruplarının siyasi etkileri de bu süreçte de haksız bir nüfuza sahiptir (Ostrow, 2008: 736). Bu nedenle, imar planları, etnik, dini ve ırksal azınlıkları ‘dışlayan’ sadece ekonomik dar çıkarlara hizmet eden, çevre kirliliğine yol açan uygulamalar olduğu şeklinde eleştiriye uğramaktadır. Bu doğrultuda ‘dışlayıcı imar’ (exclusive zoning) sorununun ABD’de yerel düzeyde kentleşme sürecinde ekonomik açıdan zayıf durumda olanların önündeki en önemli sorunlardan birisi

olduğu dile getirilmektedir. Adı geçen kavram, ‘düşük ve orta seviye ekonomik güce sahip olan ailelerin banliyölerde ev ve arsa sahibi olmalarını engelleyen imar uygulamalarının bütünü’ şeklinde tanımlanmaktadır. Bu noktada ABD’de banliyölerin yaşam kalitesi yüksek olan ve arzu edilen yaşam alanları olduğunu hatırlatmak gerekir. Uygulamada, belirli bölgelerde sadece müstakil ev yapımına izni verilmesi, birim parsel üzerine inşa edilecek yapı sayısının sınırlandırılması gibi etkenler buralarda sadece gelir seviyesi oldukça yüksek grupların yerleşmesine olanak vermektedir (Smith ve Ross, 1995:811). Bu eleştiriler karşısında Kongre 2000 yılında çıkarmış olduğu bir kanun ile bu olumsuz etkileri azaltmayı amaçlamıştır. Adı geçen kanunda yargı organlarının imar planlarını daha titiz bir incelemeden geçirmeleri gerektiği konusunda bir düzenleme bulunmaktadır.(Ostrow: 2008)

Eğitim, yerel yönetimlerin en önemli faaliyet alanlarından birisidir ve Eyalet hizmetlerinin en geniş ve pahalı faaliyet alanını teşkil eder (Dye, 1991: 410). Eyalet ve yerel yönetim harcamalarının yaklaşık üçte biri eğitime ayrılmaktadır. İlk ve orta öğretim şehir, kasaba veya kasabaların yetki alanı dahilindedir. Öte yandan bu hizmetlerin görülebilmesi için aşağıda ayrıntısıyla anlatıldığı şekliyle “Özel Amaçlı İlçe Yönetimleri” oluşturulur. ÖAIY’ler eğitim hizmetlerini yerine getirmek amacıyla, vergi salınması, okul müdürlerinin, öğretmenlerin ve diğer çalışanların atanması ile yetki alanlarındaki okulların genel idaresinden sorumludurlar (Burns, Peltason ve Cronin, 1990: 211)

Eğitim esas itibarı ile eyalet ve yerel yönetimlerin ortak yetki alanına girmektedir. Federal Hükümet zaman zaman yaptığı federal yardımlarla bu alanda sınırlı bir rol oynamaktadır. Eyalet düzeyinde, üyelerinin vali tarafından atandığı veya halk tarafından seçildiği “Eyalet Eğitim Kurulları” vardır (Berman, 1997: 323). Bu kurullar eyalette ilk ve orta öğretimin yürütülmesinde genel yetkiye sahiptirler. Bundan başka her eyaletin başında bir eğitim müfettişi vardır ve bu müfettiş eyalet eğitim kurulu ile ortaklaşa faaliyet yürütür. Eyaletlerin yaklaşık üçte birinde bu müfettişler doğrudan halk tarafından seçilir. Uygulamada eyaletler, bir takım standartları belirlemekle yetinip eğitimin genel idaresini yerel yönetimlerin yetkisine bırakmaktadırlar, bu doğrultuda eyalet yetkilileri para yardımı başta olmak üzere yerel yönetimlerle ilişkilerde denetim yetkileri bulunmaktadır (Burns, Peltason ve Cronin, 1990: 211).

Eğitimin genel idaresinin eyaletlere bırakılması federal düzeyde eşgüdüm açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır. Amerikan Öğretmenler Federasyonu Başkanı Weingarten, eğitim müfredatına dair ulusal çapta bir standardizasyonun oluşturulması gerektiğini ileri sürmüş ve Amerikan öğrencilerinin diğer ülke öğrencileri karşısında sürekli bir şekilde başarısızlığa uğramasındaki nedenin ulusal düzeyde temel bir müfredat içeriğinin olmaması ve öğretmenlerin de bu standartlar çerçevesinde yetiştirilmemesi olduğunu belirtmiştir. Weingarten, savunduğu ulusal

müfredat standartlarının yerel yönetimlerin tüm hareket alanını sınırlandıracak bir şekilde, eğitimin düzenlenmesinin merkezden dikte edilmesi olarak anlaşılması gerektiğinin altını çizmektedir. Bu noktada anlaşılması gereken, özellikle matematik ve fen gibi pozitif bilim alanlarında öğrencelerin edinmesi gereken minimum bilgi ve standart değerlendirme usulleridir. (Weingarten, 2009)

Eğitimin yönetilmesinde büyük tartışmalar, müfredatın belirlenmesi, öğretmen seçimi ve okullarda siyah-beyaz eşitliğinin sağlanması etrafında belirlenmektedir. Bu noktada farklı dünya görüşüne sahip kesimler arasında zaman zaman keskin bölünmeler meydana gelebilmektedir.

B. ÖZEL AMAÇLI İLÇE YÖNETİMİ (*SPECIAL DISTRICTS*)

Özel Amaçlı İlçe Yönetimi (ÖAIY), belirli tek bir hizmet alanı için kurulmuş, “genel amaçlı” yerel yönetim birimleri karşısında önemli oranda idari ve mali özerkliğe sahip olan birden çok idari birimi kapsayacak şekilde oluşturulan bağımsız idari kuruluşlarıdır. (Bowman ve Kearney, 2008: 279-281) Kendilerine ait bir örgütsel ve kurumsal bir yapıya sahip olan ÖAIY’ler, resmi sıfatları, hak ve dava ehliyetleri, sözleşme yapma ve mal edinme gibi hukuki işlemler yapabilme yetenekleri ve mali özerklikleri ile diğer devlet kurumlarından bağımsız olan tüzel kişilikleridir (Bollens, 1957:1).

ÖAIY’lerin çoğunluğu yaklaşık beş üyeden oluşan yönetim kurulları tarafından idare edilir. Yönetim kurulu üyelerinin göreve gelişi farklılıklar göstermektedir. Örneğin okul ÖAIY’leri çoğunlukla halk tarafından doğrudan seçilir. Kurul üyelerinin seçiminde daha sık karşılaşılan yöntem ise il yönetim kurulu gibi diğer yerel yönetim birimleri tarafından atanma yöntemidir. ÖAIY’ler, yukarıdaki diğer yönetim birimleri ile kıyaslandığında sayıca en fazla olan yerel yönetim birimidir. Geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısından itibaren ÖAIY’lerin sayısında büyük oranda bir artış meydana gelmiştir. 1952 yılında 12,340 tane olan ÖAIY sayısı 2002 yılına gelindiğinde 35,356’ya ulaşmıştır. ABD genelinde sayıca en fazla olan ÖAIY’ler okul ÖAIY’leridir. Bundan başka en sık görülen ÖAIY’ler itfaiye, kanalizasyon, sel kontrolü, su hizmetleri, toprak koruma, kütüphane, hastane, park, doğal kaynaklar, mezarlıklar ve toplu taşıma gibi konularda faaliyet göstermektedirler (Hooghe ve Marks, 2003:237).

Yerel yönetimlerin sınırlı mali yetkileri dikkate alındığında ÖAIY’ler, kentsel gelişim sağlanmasında ‘değerli’, ‘esnek’ ve ‘uygun’ bir yöntem olarak tanımlanmaktadır. Mitchell, (1973:187 ve 227) su dağıtımı ve kanalizasyon hizmetlerinden yola çıkarak, belirli bir altyapının bir ilin sınırlarındaki farklı mahallelere dağıtılması noktasında bir mahallenin bedelini bir diğerine yüklemenin siyasi açıdan istenmeyen sonuçlar doğurduğunu belirtmektedir. Bu açıdan altyapı bakımından gelişmiş kent merkezlerinde yaşayanlar, kenar mahallelerin bayındırlığının sağlanması için gerekli

olan mali bedeli paylaşmada isteksiz davranmış ve bunun sonucunda buralarda yaşayanların kendi başlarının çaresine bakmak zorunluluğu doğmuştur. ÖAIY'ler bu sorunun üstesinden gelebilmek amacıyla ortaya çıkmış olan birimlerdir. Buna ek olarak, kirlenme ile ilgili sorunlar da ÖAIY'lerin kurulmasında etkili olmuştur. Büyük şehirlerin su ve kanalizasyon sistemlerinin yapımı ve bakımı için ayrılan sınırlı bütçenin yetersiz kalması ve bunun sonucunda kirlilik sorununun baş göstermesi ÖAIY sisteminin tercih edilmesinde bir diğer etken olmuştur. Bu bağlamda, bahsi geçen sistem, belirli bir hizmetin yarattığı risk ve giderlerin sadece o hizmet için bir araya gelmiş olan yatırımcılar ve tabii ki o hizmetten faydalanan kişilerin üzerine yüklemektedir. Bu nedenle belirli bir hizmetten faydalananların o hizmete ait olmak üzere bedel ödemeleri de adaletli bir yöntem olarak tanımlanmaktadır.

ÖAIY'lerin yönetim ekonomisi açısından uygun olduğu ileri sürülmektedir. Bir county yönetimi, sınırları dahilinde belirli bir bölgenin herhangi bir hizmete ihtiyacının ortaya çıkması halinde, söz konusu bölge için bütün county'i vergilendirmek yerine, o bölgede bir ÖAIY kurulmasını sağlayarak, bedelin hizmetten doğrudan faydalanan olan kişilere yüklenmesi yoluna gitmektedir. ÖAIY'ler mali açıdan özertirler, mali kaynaklarını vergi, sunulan hizmetlerin ücretlendirilmesi ve borç para alma gibi yöntemlerden karşılamaktadırlar. ÖAIY'nin tercih edilmesinde bir diğer neden ise belirli bir hizmetin yürütülmesinin günlük siyasi çekişmelerin dışında tutma kaygısıdır. Örneğin eğitim politikalarının ve okulların yönetiminin il ve şehir yönetimlerindeki değişimlerden etkilenmemesi için üyelerinin halk tarafından doğrudan seçildiği ve parti siyasetinin dışındaki kişilerden oluşan okul ÖAIY'leri kurulmuştur (Lorch, 1992:256-257).

Öte yandan, Nunn ve Schoedel'un (1997: 60)aktardığı şekliyle kimi gözlemciler göre, metropol bölgelerinde doğrudan county ve şehir yönetim birimlerinin seçimle göreve gelmesine karşın, ÖAIY yönetimlerinin genel olarak, seçimle değil atama yoluyla gelmesi, basın yayın organları tarafından yeterli ilginin gösterilmemesi kimi alanlarda takip edilmeyi olanaksız kılan çok sayıda irili ufaklı ÖAIY'lerin bulunması performans denetimini zorlaştırmaktadır. Kimi gözlemciler, bu şekilde kamuya karşı sorumluluğu diğer resmi yönetim birimlerine oranla daha az olan ÖAIY'lerin kontrol dışına çıktığını belirtmektedirler.

SONUÇ

ABD'de yerel yönetim yapısı, tarihsel süreçte meydana gelen geleneksel yapı ile çağdaş gereksinimler doğrultusunda sisteme eklenmiş kurumların bir bileşiminden meydana gelmektedir. Bu yapıda yerel yönetimlerin yapılanma ve işleyişinde, yerinden yönetim anlayışının hakim olduğu gözlenmektedir. Eyalet-yerel yönetim ilişkisine Dillon Kuralı olarak ifadesini bulan merkezîyetçi kurala rağmen yerel yönetimlerin bu durumunun temel nedeninin Amerikan toplumuna hakim olan

demokrasi ve yerinden yönetim anlayışı olduğu rahatlıkla ileri sürülebilir. Bu doğrultuda yukarıda yer yer değinilen sorunların akılda tutulması kaydıyla, ABD yerel yönetim sisteminin sosyolojik, etnik ve dinsel açıdan farklı katmanlardan oluşan Amerikan toplumunun günlük yaşamının düzenlenmesinde yapıcı bir rol üstlendiğini belirtmek gerekir.

ABD örneği, ülkelerin yerel yönetim yapılarının oluşturulmasında siyasi kültür ve tarihsel geçmişin belirleyici olduğuna dair önemli ipuçları sunmaktadır. Bu açıdan düşünüldüğünde, inceleme konusu sistemin Türkiye'nin yerel yönetim reformu arayışlarının bulunduğu noktada tartışmasız bir çare olarak düşünülmesi fazlaca iyimser bir yaklaşım olacaktır. Öte yandan, yerel yönetim olgusu; yerel halkın ihtiyaçlarının etkin bir şekilde sağlanması, bu çerçevede sorumlu ve demokratik usullere göre göreve gelmiş organlara sahip olması, ekonomik açıdan da özerk bir yapıya sahip olması gerekliliği gibi evrensel sorunsalları bünyesinde taşımaktadır. Bu açıdan düşünüldüğünde bu çalışmada bahsi geçen yapısal özellikler ve karşılaşılan sorunlar- yerel farklılıklar dikkate alınmak koşuluyla- yerel yönetimlere dair karşılaştırmalı veriler arandığı noktada aydınlatıcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- BOLLENS John Constantinus, (1957), *Special District Government in United States*, University of California Press, Berkeley.
- BOWMAN, Ann. O., ve KEARNEY, Richard C. (2008). *State and Local Government* 7.Baskı. Boston-New York: Houghton Mmifflin Company.
- BERMAN, David R. (1997), *State and Local Politics*, 8. Baskı, M.E. Sharpe, Armonk, N.Y.
- BRIFFAULT Richard, (1990), "Our Localism: Part I-The Structure of Local Government and Law", *Columbia Law Review*, 1 1-115
- BURAYIDI, Michael A (2000), "Urban Planning as A Multicultural Cannon", in *Urban Planning in a Multicultural Society*, Ed.: Michael A Burayidi, Wesport: Praeger, 1-14
- BURNS, James MacGregor; PELTASON J.W; ve CRONIN, Thomas E (1990), *State and Local Politics : Government by the People*, 6' Baskı Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall,
- BÜLBÜL, Duran "Kamu Yönetiminde İdari Ve Mali Paylaşım Uygulaması: Amerika Birleşik Devletleri Örneği", *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2 67-74
- DYE, Thomas R (1991), *Politics in States and Communities*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall
- FALAY, Nihat, ve VARGAN, Nezih. (2007) *Yerel Yönetimler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- FARMER, J. L. (2011) "County Government Choices for Redistributive Services". *Urban Affairs Review* (47), 60-83.
- GÖZLER Kemal (2010) *Anayasa Hukukunun Genel Esasları (Ders Kitabı)*, Birinci Baskı, Ekin, Bursa.
- HAGUE, Rod; HARRROP, Martin ve BRESLIN Shaun, (1992), *Comparative Government and Politics: An Introduction*, Üçüncü Baskı ,s. 271; Palgrave Macmillan New York
- HOOGHE, Liesbet ve MARKS, Gary (2003), "Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-Level Governance Source", *The American Political Science Review*, Vol. 97, No. 2 (May, 2003), 233-243.
- KELEŞ, Ruşen. (1998). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- LAPIDOTH, Ruth (1992), "Sovereignty in Transition", *Journal of International Affairs*. Winter 1992, 45 No:2 ss, 325-346
- LIJPHART Arend (1999): *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*, Yale University Pres, New Haven-London.
- LORCH, Robert Stuart (1992), *State and Local Politics: The Great Enlargement*, 4.Baskı, New Jersey, Prentice Hall Inc. Englewood Clifss.
- MITCHELL, J. T. (1973). "The Use of Special Districts in Financing and Facilitating Urban Growth", *Urban Lawyer* , 5, 185-227.
- NADAROĞLU, Halil (1998) *Mahalli İdareler*, Yenilenmiş 6.Bası, İstanbul: Beta
- NALBANT, Atilla. (1997). *Üniter Devlet:Bölgeselleşmeden Küreselleşmeye*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları .
- NUUN, Samuel ve CARL, Schoedel (1997), "Special Districts, City Governments, and Infrastructure: Spending in 105 Metropolitan Areas", *Journal of Urban Affairs*, Vol 19 , No 1, 59-72.
- ODABAŞ, Hakkı (1997) "Amerika Birleşik Devletleri Yerel Yönetimlerinde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri: Özelleştirme", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi* , 6 (4), 65-77.
- OSTROW, Ashira Pelman (2008), "Judicial Review of Local Land Use Decisions: Lesson From RLUIPA" *Harvard Journal of Law. & Public Policy*, Vol 31, 717-760.
- SALVINO, Robert Francis, "Home Rule, Selectivity, and Overlapping Jurisdictions: Effects on State and Local Government Size" (2008). *Economics Dissertations*, Paper 46. http://digitalarchive.gsu.edu/econ_diss/46 E.T.01.10.2010
- SMITH, Larry J. ve Mary Massaron ROSS, (1995), "The Zoning Process: Exclusionary Zoning, Initiatives and Referenda, Design Review, and Other

Recent Developments in the Law”, *The Urban Lawyer*, Vol. 27, No.4, Fall 1995, ss. 811-825.

TEZİÇ Erdoğan, (2001) : *Anayasa Hukuku*, Yedinci Baskı, Beta, İstanbul.

TORTOP, Nihat. (1991). *Mahalli İdareler* Ankara: TODAİE Yayınları .

TÜRKER Muammer(Tarih Belirtilmemiş) “Amerika Birleşik Devletleri Yönetim Sistemi” *Dünyada Kamu Yönetimi Araştırması Projesi Yirmi birinci Yüzyılda Yönetim* http://www.arem.gov.tr/proje/yonetim/Dunyada_Kamu_von/amerika.pdf
E.T.01.01.2011

ULUSOY, Ahmet. ve Tekin AKDEMİR, (2007). *Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye*. Ankara: Seçkin.

UYGUN, Oktay. (2007). *Federal Devlet: Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, Genişletilmiş 3.Baskı, İstanbul: On İki Levha.

WEINGARTEN, Randi (2009), “The Case for National Standards”

<http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/story/2009/02/15/ST2009021502025.html>, Erişim Tarihi:01.06.2010

WOOD, Curtis. (2010). Understanding the Consequences of Municipal Discretion. *The American Review of Public Administration* (XX(X)), 1-17.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.census.gov/population/www/metroareas/aboutmetro.html> E.T:01.05.2010

<http://www.naco.org/Counties/Pages/Overview.aspx>, E.T:01.05.2010